

MANIFESTĂRI MUZEALE CONSACRATE COMEMORĂRII A 450 DE ANI DE LA MOARTEA VOIEVODULUI ȘTEFAN CEL MARE

Maria Popa

Pentru omagierea memoriei voievodului Ștefan cel Mare (1457 - 1504) - de la a cărui trecere în neființă s-au împlinit 490 de ani la 2 iulie 1994 - Muzeul județean "Ștefan cel Mare" Vaslui a organizat reuniunea științifică, intitulată "Ștefan cel Mare și Sfânt"

În cuvântul de deschidere, directorul muzeului, prof. Constantin Popescu, a subliniat faptul că întreaga arie a actualului județ Vaslui și împrejurimile tazaurizează valori perene legate direct de locuri și monumente istorice, evenimente și tradiții datorate epocii lui Ștefan cel Mare și personalității sale de excepție în istoria românilor: Curțile și bisericile domnești din Vaslui și Huși, Cetatea de pământ de la Bârlad, locurile istorice ale luptelor pentru neatârnare - Codrii Crasnei și Vaslui - Podul Înalt, legendara Movilă a lui Burcel și altele atribuite de memoria colectivă marelui voievod.

Cum este și firesc, în colecțiile muzeului, mărturiile ștefaniene primează ca valoare probatorie și intrinsecă. Drept unicate, la Vaslui, se pot vedea serii întregi de cahle cu însemnele stemei Moldovei, tezaure monetare și obiecte de podoabă din aur, argint și argint aurit, deja intrate în circuitul științific din țară și din străinătate.

Pornind de la această realitate, din anul 1990, Muzeul județean Vaslui a început să se intituleze Muzeul "Ștefan cel Mare", iar reuniunea dedicată omagierii activității marelui înaintaș a devenit una din cele mai prestigioase și pertinente manifestări științifice și culturale.

În cadrul reuniunii au fost audiate valoroase comunicări care au evocat atât personalitatea și epoca lui Ștefan cel Mare, cât și rolul și locul jucat de Vaslui în timpul domniei sale: "Semicentenarul ctitoriei ștefaniene de la Huși" - prof. univ. dr. Alexandru Andronic (Iași); "Ștefan cel Mare pentru noi cei de azi" - dr. Ștefan Sorin Gorovei (Institutul de Istorie "A.D. Xenopol", Iași); "Pe Siret, pe tină la Doljești" - Maria Magdalena Székély (Institutul de Istorie "A. D. Xenopol", Iași); "Ansamblul feudal de la Șerbești" - Dan Mihăilescu (Complexul Muzeal, Neamt); "Circulația monetară în epoca lui Ștefan cel Mare" - Viorel Butnaru (Institutul de Istorie "A. D. Xenopol", Iași) ș.a.

În continuare au fost susținute o serie de comunicări pe teme numismatice, care au ilustrat și alte aspecte din istoria poporului român: "Despre semnificația reprezentării voievodului Radu I în armură pe monedele Țării Românești" - Nicolae Ocheșanu (Societatea Numismatică Română - secția București); "Tezaurul de la Brătușeni", Republica Moldova" - Eugen Nicolae (Societatea Numismatică Română - secția București); "Tezaurul de monede imperiale romane de la Iezer - Puiesti" - Costel Giurcanu (Societatea Numismatică Română - secția Bârlad); "Independența României și medalistica bărlădeană" - Nicolae Mitulescu (Societatea Numismatică Română - secția Bârlad); "Personalități istorice în medalistică" - Vasile Niță (Societatea Numismatică Română - secția Iași).

Lucrările prezentate, dar mai ales dezbaterele, au mijlocit participanților contactul cu preocupările cercetărilor în domeniul istoriei lui Ștefan cel Mare și numismaticii . cu stadiul acestora. cu rezultatele obținute până în acel moment.

Reuniunea, completată cu o vizită de informare și documentare în expoziția de bază a muzeului - secțiunea "Ștefan cel Mare", la șantierul arheologic "Cuțile domnești" și Biserica "Sf. Ioan Botezătorul" din Vaslui, ctitorită în anul 1490, a constituit un util schimb de experiență pentru cercetători, o eficiență valorificată către public a cunoștințelor acumulate de cercetarea de specialitate privind epoca lui Ștefan cel Mare.

Cu prilejul reuniunii, în sala "Arta" a muzeului, a fost vernisată prima expoziție de numismatică din ciclul "Colecții și colecționari din județul Vaslui"

Inedită și deosebit de meritorie, această expoziție a fost organizată de Oficiul pentru patrimoniul cultural național al județului Vaslui și Muzeul "Ștefan cel Mare" în colaborare cu Muzeul "V. Pârvan" Bârlad, Muzeul orășenesc Huși și, nu în ultimul rând, Societatea Numismatică Română - Secția Bârlad.

La vernisaj au fost prezenți, pe lângă o seamă de colecționari și cercetători, numeroși admiratori ai genului, precum și reprezentanți ai administrației centrale și locale: scriitorul Mircea Coloșenco (Ministerul Culturii), ing. Nicolae Pascu, prefectul județului Vaslui, prof. Viorica Hargheș (Consiliul județean Vaslui), prof. Victor Cristea, primarul municipiului Vaslui, prof. Ioan Mancaș, consilierul șef al Inspectoratului pentru cultură al județului Vaslui.

Expoziția a cuprins o serie de tezaure monetare descoperite pe teritoriul județului Vaslui și împrejurimi, monede și bancnote românești și străine care au circulat de-a lungul veacurilor pe teritoriul României, medalii, plachete, decorații și insigne ce immortalizează anumite evenimente din istoria țării noastre și a județului Vaslui.

Principiile organizatorice ale expunerii pieselor sau fost cele tematice și cronologice, pe clase și colecții. La *clasa monede* au fost expuse tezaurele monetare aparținând colecțiilor muzeale, și anume: Muzeul județean "Ștefan cel Mare" Vaslui - "Tezaurul de la Fedești", emisiune monetară histriană din sec. IV î. Ch. (30 monede, argint), "Tezaurul de la Schinetea", sec. XV (59 aspri turcești, argint și 14 ducăți venețieni, aur); Muzeul "V. Pârvan" Bârlad - "Tezaurul de la Coțești", sec. III - I î. Ch. (136 denari romani republicani, argint), "Tezaurul de la Perieni", sec. XVI - XVII (46 monede, argint, emise în Țările de Jos), "Tezaurul de la Vadurile", sec. XVIII - XIX (220 monede turcești, austriece și rusești, argint); Muzeul orășenesc Huși - monede de tip Huși - Vovriești, sec. III - II î. Ch. (13 monede, argint).

Sub genericul - "Circulația monetară pe teritoriul României", colecția de monede și bancnote a colecționarului Costel Giurcanu a cuprins monede dacice, romane (republicane și imperiale), bizantine, medievale (inclusiv emisiuni din aur), precum și întreaga gamă a emisiunilor monetare românești moderne, începând cu prima emisiune (1867) și până la zi. În încercarea de a marca evoluția monedei și bancnotei românești din epoca modernă și contemporană, s-a avut în vedere atât caracterul cronologic al apariției acesteia, cât mai ales surprinderea principalelor etape social - economice și politice pe care le-a parcurs România. În acest sens au fost expuse bancnote și monede emise între anii 1867 - 1947, 1947 - 1965, 1965 - 1989, 1989 - 1994.

Din colecția de bancnote străine, aparținând Elenei Mitulescu, menționăm bancnotele de ocupație, bancnotele false, bancnotele emise de către diverse asociații, bancnotele care nu au reușit să circule niciodată, falsuri din perioada celui de-al II-lea Război Mondial (bancnote de 5 lire sterline executate de Germania într-unul

din lagărele de concentrare).

O colecție cu valoare de unicat a fost prezentată de colecționarul bârlădean Nicolae Mitulescu, purtând titulatura - "Devalorizarea monetară germană între anii 1919 - 1924, apariția bancnotelor locale"

De asemenea, au putut fi admirate medaliile și plachetele colecționarilor din județ, ceea ce a dat puțința evocării unor momente din viața poporului român. Importanța și interesul ce s-a acordat de către colecționari acestor piese își găsesc reflectarea în gruparea pe teme politice și economice, istoria artelor și instituțiilor, a obiceiurilor și tradițiilor locale. Au expus colecționarii: Nicolae Mitulescu, Mina Strătilă, Costel Giurcanu, Alexandru Tilici și Nicolae Minciună. Dintre piesele expuse menționăm: medalia "Ștefan cel Mare", emisă cu prilejul comemorării din anul 1904, medalia "Petru Șchiopul", medalia Azilul "Elena Doamna", medalia "Manufactura de arme", medalia "Costache Negri" ș.a.

De un spațiu adecvat și de o prezentare aparte s-au bucurat și insignele expuse pe teme istorice și cultură românească ale colecționarului Vasile Niță.

Într-o vitrină specială au fost etalate ordine și decorații emise în România în perioada 1877 - 1994, aranjate cu grijă și competență de colecționarii Costel Giurcanu și Florian Pricop. Dintre acestea amintim distincțiile românești de război: *Steaua României*, *Coroana României*, *Ordinul Unirea*, *Trecerea Dunării*, *Serviciul Credincios*, *Virtutea Militară*, conferite atât militarilor activi cât și rezerviștilor care au luptat cu eroism și jertfe de sânge pentru independența, desăvârșirea unității naționale a românilor și apărarea țării.

Pasiunea, uneori sacrificiul, cu care au fost strănse aceste obiecte este demnă de admirație, ea conturând o personalitate cu totul aparte - colecționarul.

Pentru prima dată la Vaslui, prin această expoziție, au fost puse în valoare și în circuit public valorile numismatice aflate în colecțiile muzeale și particulare din județ. Reunirea lor într-un cadru comun a dat noi valențe permanentizării și stimulării relației muzeu - colecționar - public, atât pe linia diversificării informației transmise publicului, cât mai ales în atragerea și a altor categorii de deținători de bunuri în acțiunea de valorificare a patrimoniului cultural județean, parte a tezaurului național.

În acest cadru cultural - științific, profesorului universitar doctor ALEXANDRU ANDRONIC i-a fost atribuit titlul de CETĂȚEAN DE ONOARE al municipiului Vaslui, ca semn de recunoștință pentru activitatea depusă în cercetarea istoriei și dezvoltarea muzeologiei vasluiene.

Ca specialist în istoria Evului Mediu românesc - epoca ștefaniană, încă din anul 1958, prof. Alex. Andronic a condus lucrările de cercetare arheologică de la Curțile Domnești din Vaslui, rezultatele muncii sale, alături de colectivul vasluian, concretizându-se într-o serie de studii și comunicări de mare importanță pentru istoria noastră națională¹.

Dragostea pentru meserie, dorința tot mai vie a cercetătorului științific, format în domeniul istoriei și arheologiei, îl fac să se aplece cu dăruire și pasiune asupra Muzeului județean Vaslui, a cărui expoziție permanentă de istorie conservă și valorifică întreg patrimoniul arheologic descoperit la Curțile Domnești din Vaslui. În acest sens, o contribuție deosebită a avut la punerea bazelor muzeului, în anii 1974 - 1975, la întocmirea tematicii și reorganizarea secției de istorie medie. De asemenea, a participat la realizarea și vernisarea a numeroase expoziții organizate

de muzeu la sediu și în județ. Apariția anuarului muzeului - *Acta Moldaviae Meridionalis* - i se datorează în mare parte, ridicând prestigiul acestei publicații prin studii științifice și prin temele de cercetare înscrise, prof. univ. dr. Alexandru Andronic, coordonând apariția celor 14 numere ² în care se înscriu nume prestigioase de cercetători și oameni de știință.

Participarea sa efectivă la toate marile manifestări organizate de Vaslui, pentru marcarea datelor istorice și evocarea personalităților acestor locuri, cu rezonanță de prin ordin în istoria neamului românesc, justifică pe deplin titlul de CETĂȚEAN DE ONOARE al municipiului nostru, care i-a fost acordat cu acest prilej.

Prin organizarea acestor manifestări s-a urmărit atât cinstirea memoriei marelui voievod Ștefan cel Mare, sub a cărui domnie melegurile vasluiene au intraț pentru totdeauna în istorie și legendă, cât și a celor de azi, care prin muncă, pasiune și dăruire contribuie la cunoașterea trecutului nostru istoric, fie prin studii și comunicări de specialitate, fie prin tezurizarea și valorificarea unor bunuri cu valoare de patrimoniu cultural național.

NOTE

1. Alexandru Andronic și colab. , *Săpături de salvare la Vaslui*, în *MCA*, VIII, București, 1962, p. 89 - 101; idem, *Șantierul arheologic Vaslui*, în *op. cit.*, p. 795 - 802; Al. Andronic, *Cercetări arheologice privind unele curți domnești și cetăți medievale din România*, în *SAI*, XIII, 1967, p. 73; idem, *Rezultatele cercetărilor științifice în anii 1947 - 1972 privind studierea orașelor și fortificațiilor din Moldova*, în *CIF*, 1973, p. 61 - 72; idem, *Biserica Sf. Ioan din Vaslui*, în *Monumente istorice bisericesti din Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Iași, 1974, p. 66 - 70; idem, *Epoca lui Ștefan cel Mare oglindită de recente descoperiri arheologice*, în *Vaslui. Ștefan cel Mare - 1475. Comunicări și referate științifice susținute cu ocazia aniversării a 500 de ani de la victoria de la Podul Înalt - Vaslui*, Vaslui, 1975, p. 38 - 47; Al. Andronic și colab., *Șantierul arheologic Vaslui. Principalele rezultate ale săpăturilor din anii 1976 - 1977* în *Acta M.M.*, I, 1979, p. 101-118; idem, *Principalele rezultate ale cercetărilor arheologice de la Vaslui - Curțile Domnești, din anul 1978*, în *op. cit.*, p. 119 - 128; *ibidem*, în *MCA*, Oradea, 1979, p. 349 - 351; idem, *Șantierul arheologic Vaslui. Principalele rezultate ale săpăturilor din anul 1979 de la Curtea Domnească*, în *Acta MM*, II, 1980, p. 197 - 205; *ibidem*, în *MCA*, XIV, Tulcea, 1980, p. 558 - 568; idem, *Vaslui - reședință voievodală în secolele XV-XVI*, în *AIIAI*, XVII, 1980, p. 585 - 595; Al. Andronic, *Cuptoarele de ars piatră pentru var, din prima jumătate a secolului al XV-lea de la Vaslui*, în *SCICPR*, I, Muzeul Brukenthal, 1981, p. 263 - 266; Al. Andronic și colab., *Curtea Domnească de la Vaslui din vremea lui Ștefan cel Mare*, în *MNIR*, VI, 1982, p. 155 - 166; idem, *Șantierul arheologic Vaslui. Principalele rezultate ale săpăturilor din anii 1980 - 1981 de la Curtea Domnească*, în *MCA*, București, 1983, p. 504 - 507; *ibidem*, în

Acta MM, V - VI, 1983 - 1984, p. 213 - 222; idem, *Vaslui - reședință domnească și capitală. 550 de ani de la atestarea documentară (1435 - 1985)*, în *op. cit.*, 1985 - 1986, p. 205 - 211; idem, *Șantierul arheologic Vaslui. Rezultatele săpăturilor de salvare de la "Curțile Domnești" din anul 1987*, în *op. cit.*, IX - XI, 1987 - 1989, p. 75 - 82; idem, *Orașul Vaslui în vremea lui Ștefan cel Mare*, în *op. cit.*, XII - XIV, 1990 - 1992, p. 103 - 112; I. Olaru, Al. Andronic, Maria Ana Zup, *Biserica Domnească Sf. Ioan Botezătorul din Vaslui, înălțată de Ștefan cel Mare în anul 1490 - important monument de artă medievală românească*, în *op. cit.*, p. 323 - 338, ș.a.

2. *Acta MM* : I, 1979; II, 1980; III - IV, 1981 - 1982; V - VI, 1983 - 1984; VII - VII, 1985 - 1986; IX - XI, 1987 - 1989; XII - XIV, 1990 - 1992.

MANIFESTATIONS MUSÉALES DÉDIÉES À LA COMMÉMORATION DES 490 ANNÉES DE LA MORT DU PRINCE RÉGNANT ÉTIENNE LE GRAND

Résumé

Pour rendre hommage à la mémoire du prince régnant Étienne le Grand (1457 - 1504) dont la mort il y a juste 490 d'années, le 2 Juillet 1994 - le Musée départemental de Vaslui qui porte aujourd'hui son nom, a organisé la réunion scientifique "Étienne le Grand et Saint". On a participé des chercheurs scientifiques de l'Institut d'histoire "A.D.Xenopol" - Iassy, du Complexe muséal départemental - Neamtz et des membres de la Société des Numismates Roumains.

Dans le cadre de la réunion on a inauguré l'exposition "Collections et collectionnaires numismates du département de Vaslui". À cette occasion, dr. Alexandru Andronic, professeur universitaire, archéologue, a remporté le diplôme et le titre de *citoyen d'honneur de la ville de Vaslui*, grâce à ses contributions au développement de la muséologie locale et à la recherche de l'époque d'Étienne le Grand.

LISTA FIGURILOR LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1 Imagine de la reuniunea științifică “Ștefan cel Mare și Sfânt”, Vaslui, 1994. În picioare - prof. univ. dr. Alexandru Andronic.

Fig. 1 Image de la réunion scientifique “Étienne le Grand et Saint”, Vaslui, 1994. Debout - dr. Alexandru Andronic, professeur universitaire .

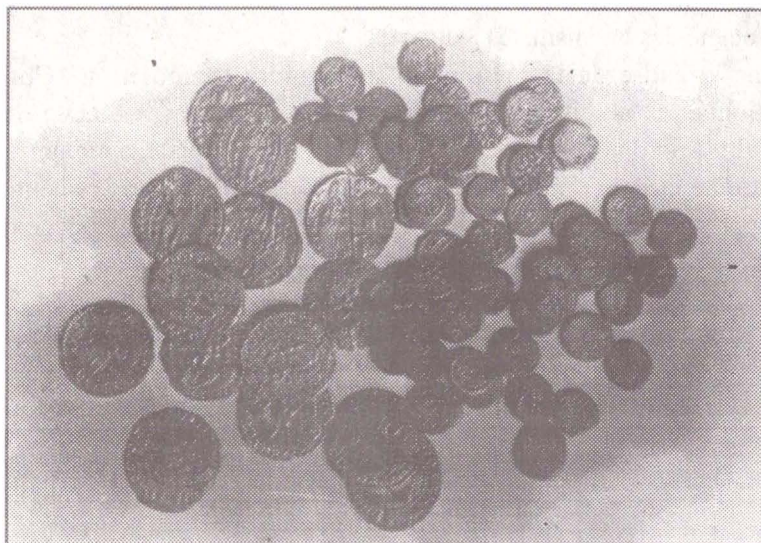

Fig. 2 Monede din tezaurul de la Schinetea, c. Dumești, secolul al XV -lea.
Fig. 2 Monnaies du trésor de Schinetea, c. de Dumești, XVe siècle.